

LÄÄNE-HARJU VALLA REVISJONIKOMISJONI AKT nr 2

17.04.2019

Ülesanne: Sotsiaaltoetuste maksmine aastal 2018.a

Kontrollijad: revisjonikomisjoni esimees K.Kurm, aseesimees A.Šatov, liige V.Visbek

Kontrollitav asutus: Lääne-Harju Vallavalitsus

Kontrollitav periood: 2018. a

Kontrollimise aeg: märts-aprill 2019

Kontrolli teostamise aluseks on volikogu kinnitatud revisjonikomisjoni 2019.a tööplan.

Komisjon kuulas komisjoni 13.03.2019.a ja 20.03.2019.a koosolekul sotsiaalosakonna juhataja Katrin Glaase, 26.03.2019.a koosolekul sotsiaaltöö peaspetsialist Anna Heinsoo (protokollid kuuluvad akti juurde)

Komisjon tutvus õigusaktide ja esitatud materjalidega:

- Sotsiaalhoolekande seadus
- Sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord Lääne-Harju vallas kehtestatud Lääne-Harju vallavolikogu 30.01.2018.a määrusega nr 1
- Sotsiaalkindlustusameti riikliku ja haldusjärelevalve akt 09.2018.a nr 1.1-13/15800 (asutusesiseseks kasutamiseks)
- Vallavanema vastus riikliku ja haldusjärelevalve akti kavandile 21.08.2018 7-8/3455-1
- Sotsiaaltoetuste piirmäärad (30. jaanuar 2018.a otsus nr 1),
- Toimetulekutoetuse arvestamisel aluseks olevate eluasemekulude piirmäärade kehtestamine (30.jaanuar 2018.a määrus nr 3)
- Leping nr 11-2/102 Eesti Punase Risti Paldiski Seltsiga (sõlmitud 10.04.2018.a koduteenuste osutamine)
- Leping nr 7-10/1-1 MTÜ-ga Abivajaja (sõlmitud 27.02.2018.a supiköök Paldiskis)
- Väljavõte 2018.a tehtud väljamaksete kohta (asutusesiseseks kasutamiseks)
- 2018.a toimetulekutoetuste väljamaksete toimikud

Sotsiaalkindlustusameti riikliku ja haldusjärelevalve aktis välja toodust on revisjonikomisjoni kontrollimise ajaks viidud kooskõlla (27.12.2018.a) kehtivate seadustega määrus Sotsiaalhoolekandelise abi andmise kord Lääne-Harju vallas ning samuti on välja töötatud ühtne hindamisinstrument isiku abivajaduse hindamiseks.

Komisjon leiab, et sissetulekust mittesõltuvate toetuste menetlemine on faktipõhine (sünd, surm, koolimine jms on võimalik välja selgitada asjaolud) ja menetlust ei ole mõistlik üle bürokratiseerida. Nende taotluste üle otsustamine ilma komisjonita on mõistlik.

Samas leiame, et sissetulekust ja kaalutlustest sõltuvad otsused ei tohiks olla sõltuvad ainult ühest isikust (Sotsiaalhoolekandelise abi andmine Lääne-Harju vallas § 4). Vastavalt §-le 13 (Sotsiaalhoolekandelise abi määramine) on kaalutlusotsuse tegemise aluseks vallavalitsuse hoolekandekomisjoni ettepanek. Hoolekandekomisjon moodustati alles septembris 2018 s.t aasta hiljem, kui Lääne-Harju vald. Samuti ei läinud komisjon kohe „tööle“, sest veel oktoobrikuus tehti kaalutlusotsuseid ilma komisjoni toeta. Nt kodanikule A maksti 2018.aastal toetust raske majandusliku olukorra puhul maksimumsummas kahel korral ilma komisjoni ettepanekuta (17.10.2018 ja 26.09.2018.a). Kusjuures kodaniku avalduses märgitud kogutulu ületab maksmise eelduseks oleva toimetulekupiiri.

Revisjonikomisjonil ei ole võimalik toimikusse lisatud dokumentide põhjal hinnata, kas väljamakse oli põhjendatud. Sotsiaaltöötaja selgitas täiendavalt suuliselt komisjoni koosolekul

meile leibkonna tausta, kuid leiame, et kõik arvesse võetavad asjaolud taotleja olukorra kohta peaksid olema dokumenteeritud.

Mitmel juhul komisjoni koosolekul kirjeldati koosolekutel isikut ja tema tausta ja olukorda, kui „teame neid inimesi juba aastaid“. Samas ei ole toimikute ja neis sisalduvate materjalide järgi suuliselt lisatud asjaolusid võimalik tuvastada.

Kahetsusväärset piirdus Sotsiaalkindlustusameti TTT kontroll aastal 2018 ainult 10 pabertoimiku analüüsiga. Kusjuures ametnikud said oma piirkonnast edastatavad toimikud ise välja valida. Läbivalt on revisjonikomisjoni poolt pisteliselt kontrolliks revisjoni käigus ette võetud kõigis kümnes TTT toimikus andmed puudulikud. (vt 20.03.2019.a revisjonikomisjoni protokoll)

- Avalduste täitmine ei ole olnud korrektne – lahtrid on osaliselt täitmata ja läbi kriipsutamata.
- Osaliselt toimikus olevad avaldused on registreeritud ja osaliselt mitte.
- Osaliselt on avaldused kaustadest üldse puudu, kuigi väljamakselehed olid olemas.
- Puudusid osaliselt või täielikult arvestuse aluseks olevad kuludokumendid.
- Puudus kõigis kaustades info taotleja ja tema pereliikmete kinnisvara, sõidukite, sissetulekute kohta.
- Kontrollitud kümnest kaustast oli vaid ühes regulaarse TTT taotleja kaustas ühe kuu panga väljavõte.
- Puudusid registripäringud (EMTA ja Töötukassa)
- Alimentide info oli toimikutes samuti puudulik. Kui on soovitatud pöörduda kohtusse (märke on selle kohta toimikus), siis järgmistel pöördumistel andmeid selle kohta esitatud ei ole.

Vastavalt Sotsiaalhoolekandeline abi andmine Lääne-Harju vallas § 6 lg 4 kontrollib sotsiaaltöötaja avalduses esitatud andmeid (§ 6 p 1) ja vastavalt § 6 lg 4 p 5 sissetulekust sõltuvate toetuste ja teenuste määramisel hinnatakse isiku materiaalsel olukorda ja abivajadust (kodukülastus, vestlus, majandusliku olukorra analüüs). Toimikutest, et nähtu, et kõike seda on tehtud.

Seega võib järeldada, et toimikutes oleva tõendatava info maht ja kvaliteet on küsitav ning revisjonikomisjonil ei ole võimalik teha kindlaid järeldusi selle kohta, kas väljamaksed on tehtud õigetel alustel.

Ühel juhul tuvastas komisjon, et toimikusse oli lisatud kodaniku kuupäeva ja registreerimata avaldus selle kohta, et ta ei teadnud, et peab oma abikaasat pereliikmena avalduses ära märkima. Kodanik abiellus 14.09.2018, kuid ei olnud märkinud oma abikaasat leibkonna hulka ei oktoobri, novembri ega detsembrikuu TTT avaldustes. Valeandmete esitamise ilmsiks tulles jaanuaris ei arvestatud abikaasa töötasu perekonna sissetuleku hulka veel järgmisel kahel kuul. Lähtuti erandist, et 2 kuu jooksul ei arvata töise tulu tekkimist sissetulekute hulka, kui isik on saanud vähemalt kahel eelneval kuul toimetulekutoetust. Arvestamata on jäetud asjaolu, et abikaasa, kes sissetulekut teenis, ei kuulunud varem toimetuleku saaja leibkonda. Antud juhul on taotleja esitanud valeandmeid, mille alusel taotlejale toimetulekutoetust maksti. Komisjon leiab, et antud juhul tuleks viie kuu väljamakstud toetuste osas kaaluda §11 rakendamist (Makstud toetuse tagasinõudmine).

Väljamaksed ei ole tehtud õige toetuse liigi alt. Ilmnes, et toetust makstakse vahel selleks mitte ette nähtud toetuse alt. Näiteks on kodanikule K.L. huvialaringitoetuse alt kompenseeritud makstud erakooli tasu, kuigi seda ei saa käsitleda kui huvialaringi või -kooli vastavalt Sotsiaalhoolekandeline abi andmine Lääne-Harju vallas § 23 lg 1. Vastavalt korra §-le 6 lg 1

esitatakse vallavalitsusele taotlus toetuse saamiseks. Kodanikule K.L. tehtud kahe väljamakse kohta puudusid toimikust üldse avaldused (19.10 ja 22.11).

Tervisetoe avalduste kontrollimisel ei olnud kõigile avaldustele lisatud üürilepingut, eluasemekulude arveid (kui olid kompenseeritud), varade loetelu, RR väljavõtet, pangakonto väljavõtteid. Esitatud ravimitšekid olid halvasti loetavad sh oli hulgaliselt ka neid, mis ei kuulu kompenseerimisele. Nt väljamakse 60 eurot T.T-le, kuid määruse järgi kompenseeritavaid tšেকে oli vaid 32.68 euro eest, väljamakse M.A-le samuti 60 eurot, kuigi tšেকে oli lisatud vaid 32.98 eest. Mõlemal juhul ei olnud lisatud toimikule eluasemekulude arveid, seega ei ole võimalik tuvastada, kas isikud toetusele üldse kvalifitseerusid. Jääb arusaamatuks kuidas saab mõlemal juhul olla määratud lubatud maksimum toetussumma, kui kompenseeritavaid tšেকে selles summas ei ole toimikusse lisatud. Komisjon leiab, et antud juhtudel tuleks kindlasti kaaluda § 11 - Makstud toetuse tagasinõudmine rakendamist.

Lähtuda tuleb tervisetoe menetlemisel §-st 20 lg 2 (Sotsiaalhoolekandeline abi andmise korra Lääne-Harju vallas), mille kohaselt arvesse võetakse taotluse esitamise kuupäevale eelnenud kolme kuu kuludokumente.

Sotsiaalhoolekande seaduse § 19 sätestab nõuded teenust vahetult osutavale isikule. St koduteenust ei tohi vahetult osutada isik, kelle karistatus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara. Vallavalitsus on nimetatud teenuse delegeerinud MTÜ-le, kuid on reguleerimata koduteenuse vahetute osutajate taustakontroll. Vajalik on välja töötada regulatsioon, et tagada koduteenuse osutajate kontrollitud taust. Sotsiaalosakonna juhataja selgitusel on teenust osutavad isikud talle teada ja need inimesed on samad juba aastaid. Komisjon leiab, et see asjaolu peab olema ka dokumentaalselt fikseeritud.

Vasalemma päevakeskusele ei ole siiani kehtestatud uut põhimäärust (kehtib siiani Vasalemma Vallavolikogu poolt 26.04.2016 vastu võetud määrus nr 4) ning samuti puudub keskuse juhatajal uus ametijuhend. Sotsiaalosakonna juhataja sõnul ei ole päevakeskus struktuuris tema alluvuses ning igapäevaselt ta seal toimuvaga kokku ei puutu. Komisjonile jääb arusaamatuks miks, sest päevakeskuse eesmärk on vastavalt sama määruse §-le 2 erihoolekande- ja sotsiaalteenuste osutamine psüühilise erivajadusega isikutele ja toimetulekuraskustega peredele toimetuleku soodustamiseks ning säilitamiseks; ning toimetulekuraskustega peredele (sh lastele ja noortele) vaba aja sisustamise võimaluste pakkumine. Komisjon soovib vallavalitsusel kaaluda Vasalemma päevakeskuse viimist sotsiaalosakonna juhtimise alla.

Vastavalt Lääne-Harju vallavalitsuse (ametiasutuse) põhimääruse §-le 33 Nõuded ametnike haridusele, töökogemusele ja oskustele lõige 2 peab juhtivametniku teenistuskohal oleval ametnikul olema kõrgharidus. Vastavalt Lääne-Harju vallavanema 13.03.2018 a käskkirjaga nr11 on Kinnitatud sotsiaalosakonna juhataja ametijuhendile on ametikohal vajalik „vähemalt 5-aastane sotsiaalvaldkonnas töötamise kogemus“. Komisjonile jääb arusaamatuks mis põhjusel on eelpoolnimetatut arvestades osakonnajuhataja kvalifikatsiooni nõudeid siiski lõdvendatud. Revisjonikomisjon tutvudes asjaolude, selgituste ja toimekutega tuvastas, et osakonna juhataja teeb lisaks osakonna juhatamisele ka sotsiaaltööd (kodanike vastuvõtt, menetlus STAR programmis). Arvestades asjaoluga, et Sotsiaalhoolekandeseaduse § 4 kohaselt peab sotsiaaltöötaja olema vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik, teeb komisjon ettepaneku kaaluda sotsiaalosakonna juhataja vastavust ja sobivust ametikohale. Sotsiaalkindlustusameti riikliku ja haldusjärelevalve akt soovitas samuti kehtestada

sotsiaalosakonna juhatajale kõrghariduse nõude, kuna osakonna juhataja vastutab kogu sotsiaalvaldkonna üleselt ja teoreetilised teadmised toetavad teda igapäevatoos.

Positiivsena väärrib ära märkimist, et kodanikele on ametnikud vallavalitsusest kättesaadavad rohkem kui määratud vastuvõtu aegadel.

Täiendavad ettepanekud Lääne-Harju vallavalitsusele tegevuse parandamiseks

- Hiljemalt 1.augustiks 2019.a kontrollida üle kõigi revisjonikomisjoni pistelisse kontrolli sattunud toimikute asjaolud, arvestada uuesti üle arvutuskäigud ning vajadusel rakendada Lääne-Harju vallas sotsiaalhoolekandeline abi andmise korra § 11 - Makstud toetuse tagasinõudmist.
- Võttes arvesse Sotsiaalhoolekande seaduse § 4 kaaluda sotsiaalosakonna juhataja vastavust ja sobivust ametikohale.
- Vallavalitsusel kaaluda sotsiaalosakonna töökoormuse ümber jaotamist.
- Rahalised väljamakseid kuuluvad finantsosakonna tööülesannete hulka.
- Tööprotsessid üle vaadata ja hinnata nende otstarbekust. Ei ole mõistlik, et üht avaldust menetleb mitu erinevat ametnikku.
- Tagada koduteenuse osutajate kontrollitud taust.
- Kaaluda Vasalemma päevakeskuse viimist sotsiaalosakonna juhtimise alla.
- Tõhustada supiköögi teenust, täpsustada kontrolli ja aruandluse süsteemi. Hetkel puudub avalik info teenusele saamise võimaluste kohta. Kaaluda teenuse laiendamist ka teistesse piirkondadesse, kus selle järgi on vajadus.
- Sõlmida pikemaajalised lepingud (vähemalt 5 aastat) koduteenuse ja supiköögi teenuste osutamiseks.
- Täpsustada kas raske majandusliku olukorra toetus on taotleja või leibkonna põhine.

Kadri Kurm

Aleksei Šatov

Viktoria Visbek

Digiallkirjastatud

Digiallkirjastatud

Digiallkirjastatud

komisjoni esimees

komisjoni aseesimees

komisjoni liige